

NAVBAHOR TUMANI MUSTAQILLIK YILLARIDA: TARAQQIYOT VA BUNYODKORLIK

Baxridinova Mahbuba Maxmudjonovna

Navoiy Innovatsiya Universiteti

Tarix yo‘nalishi I-bosqich magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20424888>

Annotatsiya. Mazkur maqolada Navbahor tumanining mustaqillik yillaridagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi va bunyodkorlik jarayonlari yoritiladi. Unda tumanda qishloq xo‘jaligi, tadbirkorlik, infratuzilma, ta‘lim, sog‘liqni saqlash, mahalla tizimi va obodonlashtirish sohalarida amalga oshirilgan o‘zgarishlar tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Navbahor tumani, mustaqillik yillari, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, bunyodkorlik, qishloq xo‘jaligi, tadbirkorlik, infratuzilma, ta‘lim, mahalla, obodonlashtirish.

Navbahor tumani mustaqillik yillarida Navoiy viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy hayotida o‘ziga xos o‘rin egallab kelayotgan hududlardan biri sifatida shakllandi. Tumanning taraqqiyot yo‘li, avvalo, mamlakatimizda amalga oshirilgan keng ko‘lamli islohotlar, hududlarni kompleks rivojlantirish siyosati, aholi turmush darajasini oshirishga qaratilgan amaliy chora-tadbirlar bilan chambarchas bog‘liqdir. Mustaqillik yillarida Navbahor tumani hayotida nafaqat iqtisodiy o‘shish, balki ijtimoiy infratuzilma, ma‘naviy muhit, ta‘lim, sog‘liqni saqlash va obodonlashtirish sohalarida ham sezilarli o‘zgarishlar yuz berdi.

Tumanning mustaqillikdan keyingi rivojlanishida qishloq xo‘jaligi muhim tayanch sohalardan biri bo‘lib qoldi. Yer va suv resurslaridan oqilona foydalanish, dehqonchilik madaniyatini oshirish, fermer xo‘jaliklari faoliyatini kengaytirish hamda mahsulot yetishtirish hajmini ko‘paytirish hudud iqtisodiyotining asosiy yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Avvalgi davrlarda asosan an‘anaviy xo‘jalik yuritish shakllari ustun bo‘lgan bo‘lsa, mustaqillik yillarida qishloq xo‘jaligida yangi boshqaruv usullari, bozor mexanizmlari va tadbirkorlik tashabbuslari bosqichma-bosqich shakllandi.

Navbahor tumanida tadbirkorlik va kichik biznesning rivojlanishi ham hudud taraqqiyotining muhim belgilaridan biridir. Mustaqillik yillarida aholining iqtisodiy faolligi ortib, savdo, xizmat ko‘rsatish, hunarmandchilik, chorvachilik, qurilish va maishiy xizmat sohalarida yangi ish o‘rinlari yaratildi. Bu jarayon nafaqat mahalliy iqtisodiyotning jonlanishiga, balki oilalar daromadining oshishiga ham xizmat qildi. Ayniqsa, yoshlar va xotin-qizlarni tadbirkorlikka jalb etish hududda ijtimoiy faollikni kuchaytiruvchi omil sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Mustaqillik yillarida tumanning infratuzilmaviy qiyofasi ham sezilarli darajada o‘zgardi. Yo‘llarni ta‘mirlash, ichimlik suvi, elektr energiyasi, tabiiy gaz, aloqa va internet tarmoqlarini yaxshilash bo‘yicha amalga oshirilgan ishlar aholining kundalik hayotiga bevosita ta‘sir ko‘rsatdi. Infratuzilmaning yaxshilanishi tadbirkorlik subyektlari faoliyatini kengaytirish, xizmat ko‘rsatish tarmoqlarini rivojlantirish va aholining yashash sharoitini yaxshilash uchun muhim asos yaratdi.

Tumanda ta‘lim sohasida amalga oshirilgan o‘zgarishlar ham bunyodkorlik jarayonlarining muhim tarkibiy qismidir. Maktablar, maktabgacha ta‘lim tashkilotlari, kasb-hunarga yo‘naltirish tizimi va yoshlar bilan ishlash yo‘nalishidagi ishlar mustaqillik yillarida yangi mazmun kasb etdi. Ta‘lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, o‘quvchilarning zamonaviy bilim olishi uchun sharoit yaratish, yosh avlodni vatanparvarlik va milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash tumanning kelajak taraqqiyoti uchun muhim omil hisoblanadi.

Sog'liqni saqlash sohasidagi islohotlar ham Navbahor tumani aholisi hayot sifatini yaxshilashga xizmat qilmoqda. Tibbiy xizmatlar ko'lamining kengayishi, birlamchi tibbiy yordam tizimining takomillashuvi, profilaktika ishlari va aholining salomatlik madaniyatini oshirishga qaratilgan tadbirlar ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, qishloq joylarda tibbiy xizmatning aholiga yaqinlashuvi mustaqillik yillaridagi muhim ijtimoiy yutuqlardan biri sifatida baholanadi.

Navbahor tumanining bugungi taraqqiyotida mahalla institutining o'rnini ham alohida ahamiyat kasb etadi. Mahalla aholining muammolarini aniqlash, ijtimoiy yordamga muhtoj oilalarni qo'llab-quvvatlash, bandlikni ta'minlash, yoshlar tarbiyasi va oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirishda muhim ijtimoiy tuzilma sifatida faoliyat yuritmoqda. Mustaqillik yillarida mahalla tizimi davlat va jamiyat o'rtasidagi samarali ko'priikka aylanib, hududiy taraqqiyot jarayonlarida bevosita ishtirok etmoqda.

Tuman qiyofasidagi bunyodkorlik ishlari obodonlashtirish, ko'kalamzorlashtirish, ijtimoiy obyektlar qurilishi va aholi punktlarini zamonaviylashtirishda yaqqol ko'rinadi. Yangi uy-joylar, ta'lim va tibbiyot muassasalari, savdo va xizmat ko'rsatish obyektlari, sport inshootlari hamda madaniy-ma'rifiy maskanlar hududning zamonaviy qiyofasini shakllantirmoqda. Bu ishlar aholining yashash madaniyatini oshirish, hududda qulay ijtimoiy muhit yaratish va kelajak avlod uchun munosib sharoit barpo etishga xizmat qiladi.

Navbahor tumanida mustaqillik yillarida amalga oshirilgan islohotlar aholi dunyoqarashi, mehnatga munosabati va ijtimoiy faolligida ham o'z aksini topdi. Bugungi kunda tuman aholisi o'z hayotini yaxshilash, tadbirkorlikni rivojlantirish, farzandlariga sifatli ta'lim berish va mahallasining obod bo'lishiga hissa qo'shishga intilmoqda. Bu esa taraqqiyotning eng muhim belgisi — inson omili va tashabbuskorlik kuchayib borayotganini ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, Navbahor tumani mustaqillik yillarida ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, bunyodkorlik va yangilanish yo'lida muhim bosqichlarni bosib o'tdi. Tumanning kechagi qiyofasi asosan an'anaviy xo'jalik yuritish va mahalliy imkoniyatlarga tayanib shakllangan bo'lsa, bugungi taraqqiyoti davlat islohotlari, tadbirkorlik, infratuzilma, ta'lim, sog'liqni saqlash va mahalla faolligi bilan uzviy bog'liq holda rivojlanmoqda. Shu bois Navbahor tumanining kelgusi taraqqiyoti mavjud imkoniyatlardan oqilona foydalanish, aholi tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash va bunyodkorlik ishlarini izchil davom ettirishga bog'liqdir.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Navoiy viloyatini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi PQ-430-son qarori. 12.12.2024.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “2026-yilda Navoiy viloyatini barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PQ-58-son qarori. 11.02.2026.
3. Navoiy viloyati statistika boshqarmasi. “Navoiy viloyatining qaysi hududida qancha aholi yashaydi?”. 11.11.2025.